

A Győri Ítéltábla a dr. Marczingós Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a Rátky és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt **I. rendű alperes**, a személyesen eljáró **II. rendű alperes neve II. rendű alperes** és a személyesen eljáró **II. rendű alperes nevené III. rendű alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2018. június 25-én meghozott 4.P.20.243/2016/48. számú ítélete ellen a felperes által 49. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívására, az abban foglalt módon és időben fizessen meg az államnak 656.000,- (hatszázötvenhatezer) forint feljegyzett másodfokú eljárási illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 127.223,- (egyszázhuszonhétézer-kettőszázhuszonhárom) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 175.750,- Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 492.000,- Ft illetéket. Rendelkezett arról is, hogy költségeiket a felek ezt meghaladóan maguk viselik.

Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a felperes 8.300.000,- Ft vételáron kívánt ingatlant vásárolni; 50.000,- Ft foglalót az eladónak megfizetett, a vételár fennmaradó részére pedig kölcsönt felvételét tervezte. Több pénzintézetet megkeresett forint alapú kölcsön igénylése céljából, így **T J** és **E K** közvetítőkön keresztül az I. r. alperest is.

A felperes, valamint szülei, a II. r. és a III. r. alperesek 2009. szeptember 16-án megjelentek az I. r. alperes tatabányai fiókjában, ahol az I. r. alperes írásbeli szerződéses ajánlatát velük közölte. E napon a felperes, mint egyetemleges adós és zálogkötelezett, a II. r. alperes, mint egyetemleges adós és zálogkötelezett, a III. r. alperes, mint egyetemleges adós, valamint az I. r. alperes, mint hitelező között jött létre „Magánszemélyek részére lakásvásárlás céljára EUR alapú elszámolással” megnevezésű kölcsönszerződés; a szerződést az I. r. alperes részéről **Cs J** és **B I** írták alá. A

szerződésen tanúként **S J** és **T K** aláírása szerepel, ők azonban nem a felek aláírásával egyidejűleg írták alá a szerződést. A felperes, a II. r. és a III. r. alperesek a bankfiókba csupán a szerződés aláírása céljából mentek be, az okiratokat nem olvasták el.

A felek írásba is foglalt szerződése szerint az I. r. alperes - tekintettel az adósoknak arra az igényére, hogy a szerződés I.2. pontjában írt célra 8.200.000,- Ft finanszírozási igényt a bank kifejezetten EUR elszámolással elégítsen ki - 34.927 EUR kölcsönt bocsát rendelkezésre. Az okirat tartalmazza, miszerint „Adós elfogadja azon tény, hogy a nyilvántartásba vett devizaösszeg a jelen szerződés megkötése, valamint a folyósítás időpontja közti időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozás miatt a kölcsönkérelem befogadásának időpontjában érvényes Banki számlakonverziós devizavételi árfolyamához képest 15 %-kal növelt mértékben kerül megállapításra”. A kölcsön felhasználásának célja a **Település 1, ...** alatt található helyrajzi számú ingatlan megvásárlása, futamideje 228 hónap volt, melyből a türelmi idő 60 hónap. A szerződés II.1. pontja értelmében a bank a kölcsönt legfeljebb az I/1. pontban írt forintösszegben folyósítja a II.3. pontban meghatározott folyósítási feltételek teljesülését követően közvetlenül az Adós banknál vezetett lakossági bankszámlájára, ugyanakkor azt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott és az I. r. alperes hirdetményében hivatkozott számlakonverziós devizavételi árfolyamon kiszámított EUR összegben tartja nyilván. A szerződés II.3. h) pontja értelmében a kölcsön folyósításának egyik feltétele volt, hogy a kölcsönszerződés biztosítékaul szolgáló, és a Bank által biztosítékként elfogadott ingatlanokon zálogjog alapításáról szóló zálogszerződés közokiratba foglalása megtörténjék. Az okirat szerint a kölcsön éves kamatlába a folyósítás időpontjában a hirdetményben meghatározott érték, mely tájékoztató jelleggel a szerződéskötés napjára évi 7,29%, a THM pedig 9,19%. A szerződés IV.3. pontja alapján a felek megállapodtak abban, hogy a kölcsön a folyósítást követően kizárólag EUR-ban kerül nyilvántartásra illetve elszámolásra. A felek jelezték, hogy a tőke és a kamat havonta fizetendő együttes összege 332,94 EUR, továbbá a kölcsönszerződés vonatkozásában a mindenkor esedékessé váló törlesztések, törlesztő részletek, illetve bármilyen más pénzügyi kötelezettség EUR pénznemben teljesítendő. Más pénznemben való teljesítés esetén a Bank az általa az esedékesség napján alkalmazott, Hirdetményében hivatkozott számlakonverziós deviza eladási árfolyamon kiszámított EUR összeget fordítja az esedékessé vált kötelezettség teljesítésére. A szerződés VII.3. pontja értelmében az adós kifejezetten nyilatkozott arról, hogy a banki felvilágosítást, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet, abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem EUR forrás, megértette, és ennek tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igényli az EUR-nyilvántartást. A szerződés VIII.13. pontjában (helyesen: VIII.12. pontjában) az adósok kijelentették, hogy a Bank Üzletszabályzatának, Hirdetményének rendelkezéseit megismerték, azokat magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

2009. szeptember 16-án a felperes, a II. r. és a III. r. alperesek az I. r. alperestől tájékoztatást kaptak a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól. A tájékoztató rögzíti, miszerint az ügyfél élvezheti a választott deviza piacának előnyeit, de viseli annak kockázatait. Az I. r. alperes az adósokat tájékoztatta arról, hogy a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván, ugyanakkor szerződéses partnerei arra vállaltak kötelezettséget, hogy a kölcsönt általuk választott külföldi devizában fizetik vissza. Arra figyelemmel, hogy a deviza átváltási aránya a napi piaci mozgások hatására változhat, a tájékoztató felhívta a figyelmet arra, hogy egy esetlegesen kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. A finanszírozás előnye, hogy amennyiben az adott devizanemnek a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy a finanszírozás forint ellenértéke csökken, fordított esetben azonban a finanszírozás ellenértéke nő, és a tőkeösszeg, valamint a kamatok megfizetéséhez

magasabb forintösszeg szükséges. A tájékoztatás szerint a hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet - kínálat alapján meghatározott elszámoló árak határozzák meg, a kamatláb pedig rendszeres időközönként változik, és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz igazodik. A bank nem tud felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt az ügyfélnél adott esetben bekövetkező többletterhet átvállalja, és különösen nem vállal kötelezettséget, hogy tájékoztassa egy esetlegesen bekövetkezendő kedvezőtlen változásról, így az ügyfélen múlik a változások követése, és az, hogy bármilyen intézkedést tegyen. Az ügyfél tudomásul veszi, hogy a folyósítás napi árfolyama a befogadás napján érvényes árfolyamtól akár jelentős mértékben is eltérhet, ekként a ténylegesen folyósításra kerülő forintösszeg az árfolyamváltozás mértékének megfelelően az igényelt forintösszegetől pozitív és negatív irányban is eltérhet. A tájékoztató értelmében a kölcsönszerződésen az ügyfél aláírásával igazolja, hogy a kockázatokról világos tájékoztatást kapott, a kockázati összetevőket ismeri, magára nézve kötelezőnek elfogadja, a hitelt pedig ennek ismeretében is fel kívánja venni.

Ugyancsak 2009. szeptember 16-án az I. r. alperes, mint zálogjogosult, valamint adósként és zálogkötelezettként a felperes, a II. r. alperes és a III. r. alperes az említett kölcsönszerződés alapján 34.927 EUR tőke és járulékal vonatkozásában egyetemleges jelzálog-szerződést kötöttek a **Település 1**, ... és ... helyrajzi szám alatti ingatlanokra. A felek ugyanezen a napon megjelentek dr. **Sz P E** közjegyző ...i irodájában és a kölcsönszerződést közjegyzői okiratba foglaltatták. A közjegyző a szerződést felolvasta, további tájékoztatást nem adott, kérdések nem merültek fel.

A törvényszék rögzítette, miszerint a felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a szerződés érvénytelen, mivel a régi Ptk. 207. § (5) bekezdése alapján az I. r. alperesnek az a titkos fenntartása, rejtett indoka volt, hogy deviza-nyilvántartást alkalmaz, ami a szerződési szabadsággal való visszaélésnek minősül. Konszenzus kizárólag a forint kölcsönösszeg, a futamidő és az ügyleti kamat, valamint a törlesztő részlet kapcsán jött létre; mindemellett az általános szerződési feltételek a szerződés részévé csak akkor válnak, ha a pénzügyet ezt bizonyítja. A felperes azt állította, szerződéses nyilatkozatát nem foglalták írásba, ezért a szerződés semmis. A szerződés semmissége következik a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 210. § (2) bekezdéséből is, ugyanis az a megtárgyalt kamaton kívül olyan terheket rótt rá, melyekre a konszenzus nem terjed ki. A felperes szerint semmis, tisztességtelen a közjegyzői okiratba foglalás kötelezettsége, a szerződés végül a jóerkölcsebe is ütközik. Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásaként elsődlegesen a szerződés érvényessé, másodlagosan a határozathozatalig hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a bíróság fennálló tartozása megfizetésére kétévi részletfizetést biztosítson.

Az I. r. alperes a kereset elutasítását kérte. Kiemelte, a kölcsönszerződés az okiratban foglalt tartalommal jött létre, és az valamennyi szükséges elemet tartalmazza. Meghatározza az évi kamatlábat, a THM-et, továbbá világos rendelkezést tartalmaz az árfolyamkockázatot érintően. Az adósok kijelentették, hogy az Üzletszabályzat, a Hirdetmény rendelkezéseit megismerték, magukra nézve kötelezőnek fogadták el. A kölcsönt folyósította, az adósok fizetési kötelezettségüket teljesítik. Tudtak arról, hogy a szerződéses rendelkezéseket nem csupán az egyedi szerződés foglalja magában: a felperes aláírta, hogy az Üzletszabályzatot és a Hirdetményt megismerte, így nem állapítható meg, hogy nem jött létre a szerződés. A külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól szóló tájékoztatást az adósok aláírták, annak tartalmát utólag nem vitatták. A szerződés utal arra, hogy a deviza alapú konstrukcióból adódóan a kölcsön összege a szerződéskötés napján másik pénznemben nem határozható meg. A kölcsön összege kiszámítható, az egyedi szerződés tartalmazza a kölcsön EUR-ban meghatározott összegét, a felperes finanszírozási igényét,

a számítási módszert, így a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti semmisség nem állapítható meg. A szerződés tartalmazza valamennyi költséget, a kamatokat és a járulékokat is, valamint helyesen fejezi ki a THM éves százalékos mértékét. A szerződés megfelel a Kúriának a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. PJE határozata indokolása 2. pontjában foglalt feltételeknek, így az a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontján alapulóan sem semmis. Tájékoztatása kockázatfeltárással kapcsolatos kötelezettsége teljesítésére alkalmas.

A II. r. és a III. r. alperesek jogi képviselő híján nyilatkozatot nem tehettek, de a törvényszék őket személyesen meghallgatta.

Az elsőfokú bíróság felhívta a régi Ptk. 200. § (1) bekezdését, 205. § (1) és (2) bekezdéseit, 207. § (1) és (5) bekezdéseit, a régi Hpt. 210. § (1) és (2) bekezdéseit, 213. § (1) bekezdését, és a keresetet alaptalannak ítélte meg.

A törvényszék kiemelte, miszerint a felperes, a II. r. és a III. r. alperesek a szerződéskötés folyamatát egyezően adták elő, amit a tanúk lényegében megerősítettek. A szerződéskötés folyamatáról Cs J és B I, valamint a közjegyzőként eljáró dr. Sz P E tanúk is csak általánosságban tudtak beszélni. Nem volt jelentősége annak, hogy az ügyleti tanúk aláírása az okiratra mikor került, hiszen a felperes nem állította, hogy kételye lett volna azzal kapcsolatban, miszerint a szerződéstervezet nem a bank akaratát tükrözi. A bíróság nem vizsgálta azt sem, hogy a közjegyzői okiratba foglalás megfelelően történt-e, ugyanis egyrészt a szerződés érvénytelenségéről kellett döntenie, másrészt pedig az az I. r. alperes fiókjában létrejött, csupán a folyósítás feltétele volt a közokirat.

Bár a felperes hivatkozott arra, hogy a közokiratba foglalás kötelezettsége tisztességtelen általános szerződési feltétel, azonban ennek okát nem adta. E szerződési feltétel nem sérti a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. és 2. §-ainak rendelkezéseit, és a közokiratba foglalás kapcsán a felperesnek, a II. r. és a III. r. alpereseknek hátrányuk nem származott. A szerződést a felek írásba foglalták, annak érvényességéhez minősített alakítás nem szükséges, végül pedig a felperes sem hivatkozott arra, hogy a szerződés szövege nem valós.

Az elsőfokú bíróság leszögezte, a bank szerződéses akaratát az általa előkészített szerződéstervezet tartalmazta, melyet a felperes, a II. r. és a III. r. alperesek aláírtak. A tervezet tartalmazta a kockázatfeltárási nyilatkozatot, valamint azt, hogy az egyedi szerződési feltételek az Üzletszabályzattal együtt érvényesek, a felek pedig aláírásukkal kinyilvánították, hogy az abban rögzített tartalommal szerződnek. Annak van jelentősége, hogy a felperes az I. r. alperessel milyen tényleges akaratot közölt, ekként irreleváns, ha a felperes esetleg más tartalmú szerződést kívánt kötni.

Az írásbeli szerződés egyértelműen megjelöli, a felek milyen típusú szerződést kívánnak kötni, ami a szerződés címéből is következik, ekként nem hivatkozhat arra a felperes, hogy forint összegre kívánt szerződni. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást a felperes, a II. r. és III. r. alperesek megkapták, valamint a szerződés erre vonatkozó rendelkezései is részletesek, világosak, egyértelműek. A szerződés tartalmazza annak tárgyát, a THM-et, a költségeket, a törlesztő részletek számát, összegét, valamint a törlesztési időpontokat is.

A törvényszék szerint a felperes alaptalanul hivatkozott a szerződés jóerkölcsbe ütközésére is. A Kúria 6/2013. PJE határozatának 2. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés önmagában amiatt, mert a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. A felperesnek azon érve kapcsán, miszerint az I. r. alperes a szerződési szabadsággal visszaélve azt kívánta, hogy különmű árfolyamok alkalmazásával a felperes megkárosításának céljából a szerződésben meg nem jelenített árbevételre tegyen szert, visszautalt a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényre (a továbbiakban: DH1 törvény), mely az árfolyamrést semmisnek nyilvánította, és ennek helyébe a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése alapján ex tunc hatállyal a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lépett; ezáltal a szerződés létrejöttére visszamenő hatállyal megszűnt az az ok, amelyre a felperes a szerződés jóerkölcsbe ütközését alapította.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett; annak megváltoztatását, és kereseti kérelmének megfelelő határozat hozatalát kérte. Mindemellett kifejtette, hogy a törvényszék ítélete érdemben nem vizsgálható felül, ugyanis a keresetet nem merítette ki.

A felperes megismételte, jogérvényesítő keresetként az kérte, hogy a bíróság deklarálja a kölcsönszerződés érvénytelenségét, így az érvénytelenség jogkövetkezményét orvosolja. Jogmegóvó keresetként annak az általános szerződési feltételnek a tisztességtelenségéből fakadó semmisség deklarálását kérte, mely a közjegyzői okiratba foglalás kötelezettségét írja elő.

A felperes szerint az elsőfokú bíróság ugyan mérlegeléssel a szerződés tartalmát megállapította, de a semmisségi okokat nem vizsgálta meg, ezért a keresetet nem merítette ki. Az állított semmisségi okokból fakadó jogkövetkezmények orvoslását annak érdekében kérte, hogy a jogvita végleges jelleggel feloldásra kerüljön.

A felperes hangsúlyozta, meg kell különböztetni az okirat és a szerződés fogalmát: míg az okirat bizonyítási eszköz, melynek kapcsán annak teljes bizonyító erejét vitatta, addig a szerződés a felek konszenzusán alapulóan jön létre. Azt állította, nem azt foglalták írásba, amit megtárgyaltak, a bíróság pedig nem vizsgálta a szerződéses akaratnyilatkozat tartalmát, összekeverte a szerződéses akaratot és a szerződéskötésre vonatkozó ajánlatot. Hangsúlyozta, a felek nem tárgyalták meg a devizához és az árfolyamkockázathoz kapcsolódó rendelkezéseket.

A felek konszenzusa csak 8.200.000,- Ft kölcsönösszegre terjedt ki, nem pedig 34.927 EUR-ra. A szerződéses feltételek meghatározása kapcsán a régi Ptk. rendelkezései irányadók, az ügyfelek tájékoztatása pedig a pénzügyi intézményeknek akkor is kötelezettsége, ha azt a régi Hpt. nem írta volna elő. Annak kapcsán, mi a tájékoztatási kötelezettség célja, tartalma, az Európai Parlamentnek és Tanácsnak a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló 2005/29/EK irányelve ad támpontokat. Ehhez képest a pénzügyi intézmények az ügyfelek irányába teljesítendő tájékoztatást ügynököknek szervezték ki, akik érdekeltek voltak a „termékek” értékesítésében, és valójában egyáltalán nem ismertették a törlesztő részlet emelkedésének eseteit, lehetséges okait.

A felperes kiemelte, hogy az információs aszimmetriához kockázatvállalási aszimmetria is társult: ami banki szempontból még éppen megengedett kockázatvállalás, az a hitelfeltevő számára valószínűleg már rég nem volt az. Formális, tartalom nélküli nyilatkozatokon kívül a felek érdemben nem tárgyaltak meg olyan szerződéses rendelkezéseket, amelyek devizához és árfolyamkockázathoz kapcsolódnak. A szerződéses nyilatkozat értelmezése kapcsán a törvényszék kötelezettségét megszegte, aminek indokát nem adta, az értelmezés elmaradása miatt pedig az adott feltételeket semmisségi okonként nem vizsgálta meg.

Az elsőfokú bíróság megszegte a bizonyítási teher kiosztására vonatkozó kötelezettségét is; a bank nem határozta meg, mely feltételek egyedileg meghatározottak, és az sem tudható, ki tárta fel a devizakonstrukcióra vonatkozó okozatosságot, az I. r. alperes pedig mivel igazolta, hogy az általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak. A törvényszék nem vonta le annak következményét sem, hogy az okirat szerint a kölcsönszerződés megkötése, valamint a folyósítás időpontja közötti időszak alatt bekövetkezhető árfolyamváltozás miatt nyilvántartásba vett devizaösszeg a kölcsönigény befogadásának időpontjában érvényes banki számlakonverziós devizavételi árfolyamhoz képest 15 százalékkal növelt mértékben került megállapításra.

A felperes azzal is érvelt, hogy a bank fiktív vételi és eladási árfolyamokhoz igazodó devizaváltásokat mutatott ki, különmemű árfolyamokat pedig nem lehetett alkalmazni. Kiemelte, hogy az árfolyamkockázat és az értékállandósági kikötés fogalmai nem azonosíthatók: az árfolyamkockázat potenciálisan kétirányú kikötés, akár a fogyasztóra nézve kedvező is lehet, ezzel szemben az értékállandósági kikötés lényege az, hogy a hitelező olyan dolog árfolyamához köti a kölcsön értékét, amely a hitelező vállalása szerint értékálló, azaz értéke hosszú távon nem csökken, vagy emelkedik. Az I. r. alperes úgy számolt el vele, mintha valódi devizán alapuló kölcsönt nyújtott volna, melyhez képest a tisztességtelen szerződési feltételek mögött fiktív deviza, a bank számára nem létező kockázat, és nem létező szolgáltatás áll. Az értékállandósági kikötést árfolyamkockázatnak nevezték el, amiből csak az következhet, hogy amennyiben árfolyamkockázat van a szerződésben, de nincs mögötte deviza, úgy valamennyi devizához kapcsolódó kikötés tisztességtelen, ha pedig az árfolyamkockázat valójában értékállósági kikötés, akkor ez az egyik félnek - a szerződés szempontjából közömbös - titkos fenntartása vagy rejtett indoka lehetne, azonban ilyenre az ő akarata nem irányult, azaz a szerződéses akaratok nem találkoztak, tehát a szerződés nem jött létre.

A Kúria 1/2016. PJE határozatának 1. pontja arra az esetre vonatkozik, amikor a felek között nincs vita abban, hogy mely feltételeket tettek konszenzusokkal a szerződés részévé, azonban a blanketta nem a felek rendelkezésének, konszenzusának megfelelő tartalmat hordozza, a per tárgya pedig az állított szerződéses tartalom érvénytelensége.

A felperes szerint, amikor árfolyamkockázatról, devizáról vagy értékállósági kikötésről van szó, a régi Ptk. 209. § (4) és (5) bekezdésére figyelemmel kiemelten kell szemügyre venni, hogy ezek a főszolgáltatást, illetőleg ennek és az ellenszolgáltatásnak az arányát meghatározó szerződéses feltételek részei-e, és amennyiben részei, úgy világosak és egyértelműek-e. A világosság és érthetőség kapcsán véleménye szerint nemleges választ kell adni. Az adott okirat nem minősül teljes bizonyító erejű magánokiratnak, hiszen az ügyleti tanúk az okiratok aláírásakor nem voltak jelen. Mivel az okirat tartalmát tagadta, az I. r. alperes nem tudta bizonyítani, hogy az általános szerződési feltételek milyen tartalommal bírtak, illetve, hogy azok a szerződés részévé váltak. Egyedileg megtárgyalt feltételnek minősül az általa állított és az I. r. alperes részéről meg nem cáfolt tartalom, míg általános szerződési feltétel a közjegyző közreműködése és a jelzálogjog alapítása. Kiemelte, hogy dr. **Sz P E** közjegyző vallomásában a szolgáltatás tárgyát 8.200.000,- Ft-ban határozta meg, másrészt pedig a közjegyzői okirat megfelelőségének igenis jelentősége van; a fogyasztói

szerződésnek az a kikötése pedig, amely hatásában részéről tartozáselismerésnek minősül, tisztességtelen.

A felperes hangsúlyozta, hogy az akaratí disszenzus következtében sérült a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontja, ami a teljes szerződés semmisségét vonja maga után. Mindemellett sérült a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének c) pontja is, ugyanis valamennyi költség, teher feltüntetése a szerződésből hiányzik. Álláspontja szerint a szerződés a régi Ptk. 200. § (2) bekezdéséből következően nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, hiszen a jogalkotó akaratával összeegyeztethetetlen, ha valamelyik fél a másik fél megkárosítására törekszik, és azt okozza.

A felperes hivatkozott végül jogi képviselőjének a Kúria elnökéhez címzett, 2018. október 14-én kelt levelében foglaltakra.

Az I. r. alperes a törvényszék ítéletének helybenhagyását kérte; annak indokaival egyetértett. Visszaútalta a szerződés I.1., I.4., II.1., VII.2. és VIII.12. pontjának rendelkezéseire, és kifejtette, hogy a felek azzal a tartalommal kötöttek szerződést, amit az okirat is magában foglal. Ha a felperes a szerződést valóban átolvasta, fel kellett tűnnie, hogy az irányadó rendelkezéseket nem kizárólag az egyedi szerződéses okirat tartalmazza, a szerződés lényeges elemeinek hiánya miatt tehát nem állapítható meg, hogy a szerződés nem jött létre. A Kúria 1/2016. PJE határozata indokolásának III.1. a) pontja rögzíti, hogy a kölcsönösszeg tekintetében szokásos meghatározási mód, ha a kölcsönt forintban határozzák meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy a kölcsön devizában került megállapításra, nyilvántartásra és elszámolásra a szerződésben meghatározott időpontban, az ott meghatározott deviza-árfolyam figyelembevételével. A szerződés IV.3. pontja kifejezetten utal arra, miszerint a deviza alapú kölcsönszerződési konstrukcióból adódik, ha a felek a szerződésükben a kölcsön összegének kiszámításához a szerződéskötés napjától eltérő napon irányadó átszámítási árfolyam alkalmazását írták elő, úgy a kölcsön összegét a szerződésben csak az egyik pénznemben lehetett rögzíteni. A szerződés létrejöttéhez elegendő, ha az legalább a kirovó pénznem megjelölését tartalmazza, nem érvényességi kellék viszont, hogy magában foglalja az irányadó átszámítási időpontot, ami ipso iure a folyósítás napjában rögzül. Az adott esetben a kölcsön összege az egyedi szerződés és a hozzá kapcsolódó Üzletszabályzat rendelkezései alapján kiszámítható, a kölcsönszerződés II.1. pontja pedig tartalmazza az alkalmazott számítási módszert. A devizaösszeget a szerződés megkötése, valamint a folyósítás időpontja közötti időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozás miatt állapították meg a finanszírozási igényhez képest 15 százalékkal növelt mértékben, hogy a felperes az igényelt összeget biztosan megkapja.

A kölcsönszerződés a THM-et a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet helyes alkalmazásával rögzíti, a szerződés III. fejezete pedig valamennyi költséget, a kamatokat és a járulékokat is tartalmazza; a szerződés tehát megfelel a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontja szerinti feltételeknek.

Az I. r. alperes az árfolyamkockázat tekintetében hivatkozott a Kúria 6/2013. és 2/2014. PJE határozataira, és hangsúlyozta, a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól megfelelő - a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseivel konform - tájékoztatást adott. Nézete szerint a szerződés megkötésekor a szokásos szerződési gyakorlattól nem tért el az, hogy a nagy számban megkötendő szerződésekre egységesen alkalmazott szerződési feltételeket külön okiratban elhelyezett általános szerződési feltételekbe, üzletszabályzatba foglalták, miként az sem tért el a szokásos szerződéses gyakorlattól, hogy a pénzügyi intézmények a deviza alapúsághoz kapcsolódó

elszámolási részletszabályokat az általános szerződési feltételekben vagy üzletszabályzatban rögzítették.

Az I. r. alperes hangsúlyozta, hogy a szerződés egyértelműen meghatározza a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt; mivel az árfolyamkockázatról való tájékoztatás kielégítő volt, az ehhez kapcsolódó feltételek nem lehetnek tisztességtelenek. Megjegyezte azt is, hogy a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot - az átlag fogyasztótól elvárható gondossággal - a szerződő partnernek is át kell tanulmányoznia, és ha olyan rendelkezéseket észlel, melyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényelhet.

A II. r. és a III. r. alperesek a fellebbezésre nem tettek észrevételt.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítélet tábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges körben a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetése is helytálló. A másodfokú bíróság a fellebbezés érveire tekintettel az alábbiakra kíván rámutatni.

A felperes tévesen hivatkozott arra, hogy a törvényszék a régi Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének nem tett eleget. Ezzel szemben az ítélet indokolása tartalmazza a megállapított tényállást, a bizonyítékok értékelését, valamint azokat a jogszabályi rendelkezéseket is, amelyeken ítélete alapul.

A felperes kérte a kölcsönszerződés semmisségének deklarálásán kívül az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását is. Ennek indokaként a régi Ptk. 207. § (5) bekezdésének felhívása mellett előadta, hogy az I. r. alperes részéről a deviza nyilvántartás konstrukciója titkos fenntartás vagy rejtett indok volt, ami a szerződéses szabadsággal való visszaélés tilalmába ütközik. Hangsúlyozta, konszenzus csak a forint kölcsönösszegre, a futamidőre és az ügyleti kamatra, esetleg a havi törlesztő részletre jött létre, az általános szerződési feltételek a szerződés részévé nem váltak, az ő szerződési nyilatkozatait pedig nem foglalták írásba, a fogyasztót terhelő valamennyi költséget, terhet nem jelenítették meg, megsértve a régi Hpt. 210. § (1) és (2) bekezdéseit, ami a régi Hpt. 213. § (1) bekezdése szerinti szankciós semmisséget eredményezi. Hivatkozott a szerződésnek nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközésére, ugyanis a banki termék a fogyasztók megkárosítását célozta. Mindemellett a felperes külön állította a kölcsönszerződés II.3. h) pontjának a közjegyzői okiratba foglalás kötelezettségét előíró - a követelés könnyebb behajtását célzó - rendelkezésének tisztességtelenségét.

A másodfokú bíróság szerint törvényszék ítélete a kereseti kérelmet teljes egészében elbírálta, annak kiegészítése a régi Pp. 225. § (1) bekezdése szerint nem szükséges. Az ítélet indokát adta annak is, a bíróság miért nem tekintette a közokiratba foglalás kötelezettségét tisztességtelen általános szerződési feltételnek (ítélet 6. oldala harmadik bekezdés).

A felperes azt állította, hogy a felek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben nem állapodtak meg, kölcsönös és egybehangzó akaratkifejezés hiányában a szerződés

nem jött létre [régi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdése]. A kölcsönszerződés konszenzuál - jogügylet; létrejön, ha a felek a meghatározott pénzösszeg rendelkezésre bocsátásában és visszafizetésében, ezek valamennyi feltételében megállapodnak (BDT 2015.3362., BH 1998.443.). Leszögezendő, hogy a szerződés valamely lényeges tartalmi elemében való megállapodás hiánya a szerződés létre nem jötté, és nem semmisségének megállapítása körében értékelendő (BH 2004.142.). Ha a kölcsönszerződés aláírását követően a hitelező főkötelezettségének, a kölcsönösszeg folyósításának eleget tett, az adós pedig törlesztési kötelezettsége teljesítését megkezdte, úgy tipikus esetben nem lehet megalapozottan arra hivatkozni, hogy a szerződés létre sem jött; a kétnemű árfolyam alkalmazása pedig a szerződés semmissége körében értékelhető körülmény (BH 2018.230.).

Arra ugyan helyesen hivatkozott a felperes, hogy az okirat bizonyítási eszköz, és mint ilyen, nem azonosítható a szerződés elvont jogi fogalmával, azonban az okiratok tartalmazzák a felek szerződési nyilatkozatát. Az ítéletábra csupán kiemeli, hogy a „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” című tájékoztatóból, az I. r. alperes bankfiókjában aláírt szerződésből, valamint a közjegyzői okiratba foglalt szerződésből egyaránt egyértelműen kitűnik, hogy a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, melynek kapcsán árfolyamkockázat keletkezhet, amit az adósoknak kell viselniük. Az átlagosan tájékozott fogyasztó számára világos kellett, hogy legyen, az árfolyamkockázatnak felső korlátja nincs, az árfolyam jövőbeni várható változására vonatkozó konkrét becslés készítése pedig nem volt a pénzintézet kötelezettsége. A felperes saját előadása szerint a szerződés aláírását megelőzően „szóba került a deviza”, ennek szerepe kapcsán ugyanakkor elfogadta, hogy az a bankon belüli elszámoláshoz szükséges, és nem kért részletesebb felvilágosítást. A felperes, a II. r. és a III. r. alperes is elismerték, hogy a közjegyző a szerződést felolvasta, ami mintegy 30-40 percig tartott (Tatabányai Törvényszék 4.P.20.243/2016/37. számú jegyzőkönyv 3. és 10. oldalai). A 2009. szeptember 16-án aláírt mindkét szerződésből az következik, hogy felek az okiratot megismerték, megértették, az abban foglaltak akaratukkal megegyeznek.

Mindemellett jelentősége van annak is, hogy a szerződést egy évvel a gazdasági válság 2008. szeptemberi kirobbanása után kötötték; a forintnak az EUR-hez viszonyított, a Magyar Nemzeti Bank által közzétett deviza-középárfolyama 2008. szeptember 15-én 240,92 forint, míg 2009. szeptember 16-án 270,21 forint volt, ami egy évi időtávlatban jelentős, 12 százalékos emelkedést jelent (más devizáknál, például a CHF-nél a változás még nagyobb mértékű volt). Erre az időre a társadalomban széles körben elterjedt tapasztalat volt a forint árfolyamának más devizákhoz viszonyított számottevő romlása, a korábban megkötött deviza alapú szerződéseket érintően a törlesztő részletek jelentős emelkedése. 2009 szeptemberére a banki hitelezés volumene drasztikusan csökkent. Ilyen körülmények között a szerződést kötő adósoknak tudniuk kellett a deviza alapú kölcsönszerződések kockázatairól, azok természetéről.

Mindezek miatt a bizonyítékokat összességükben értékelve az a következtetés vonható le, hogy a felek konszenzusa alapján az okiratokban foglalt tartalommal a kölcsönszerződés létrejött.

Az I. r. alperes megjelölte, hogy a szerződésnek a konkrét kölcsönigényhez kapcsolódó mely pontjai minősülnek egyedileg megtárgyalt szerződési feltételnek, míg a további kikötések általános szerződési feltételek (Tatabányai Törvényszék 4.P.20.243/2016/42. számú beadvány 2. és 3. oldalai). Az egyedileg megtárgyalt szerződéses kikötések és az általános szerződési feltételek a felek megállapodását együttesen alkotják, a szerződés érvényessége is csak valamennyi kikötés ismeretében bírálható el (BDT 2014.3107.). A felperes aláírásával elismerte azt is, hogy a pénzintézet Üzletszabályzatát, Hirdetményét megismerte, magára nézve kötelezőnek fogadta el, így

az adott általános szerződési feltétel a szerződés részévé vált (BH 2013.128.). A deviza alapúsággal kapcsolatos konstrukció pedig a szokásos szerződési gyakorlattól nem tért el, így erre vonatkozóan a régi Ptk. 205/B. § (2) bekezdéséből következően az I. r. alperest külön tájékoztatási kötelezettség nem terhelte (BH 2017.64.).

Az elsőfokú bíróság helyesen vont következtetést arra is, hogy kölcsönszerződés tartalmazza régi Hpt. 210. § (2) bekezdése szerinti elemeket, valamint a régi Hpt. 213. § (1) bekezdése szerinti szankciós semmiség sem állapítható meg. A Kúria 1/2016. PJE határozatában leszögezte, hogy a deviza alapú fogyasztás és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés - ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződés feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. A szerződés tárgya meghatározott akkor is, ha a deviza alapú kölcsönszerződés csak az egyik - a kirovó vagy a lerovó - pénznem megjelölését tartalmazza; olyankor pedig, ha a felek a kölcsön összegének kiszámításához a szerződéskötés napjától eltérő napon irányadó átszámítási árfolyam alkalmazását írták elő, a kölcsön összegét eleve csak az egyik pénznemben tudták rögzíteni. Ha a kölcsön összegét a szerződéskötés napján mindkét pénznemben megadták, úgy az egyik összeg - attól függően, hogy a szerződés a deviza összeget vagy a forint összeget tekinti kiindulópontnak - mindenképpen csupán tájékoztató jellegű (Kúria Pfv.I.20.258/2017/8. számú végzése). A perbeli esetben mindkét szerződésből ehhez képest kitűnik, hogy I. r. alperes 34.927 EUR összegű kölcsönt adott a felperesnek, melynek forint összege - figyelemmel a folyósítás időpontjában fennálló számlakonverziós devizavételi árfolyamra - legfeljebb a finanszírozási igénynek megfelelő 8.200.000,- Ft összegű.

A kölcsönszerződés a Kúria 1/2016. PJE határozatának 2. pontjából következően az írásba foglalt szerződés nem ütközik a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontjába sem, hiszen az - ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat; a szerződés rögzíti azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztő részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható.

A másodfokú bíróság egyetért a törvényszékkel abban is, hogy a kölcsönszerződés nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe [rég Ptk. 200. § (2) bekezdése]. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény nemcsak kamatot, hanem díjat és költséget is felszámíthat, ami önmagában jóerkölcsbe ütközőnek nem tekinthető (EBH 2012.G.4.); az ilyen jellegű szerződéseket pedig azok megkötésekor társadalom nem tekintette a közerkölccsel, a közfelfogással nyilvánvalóan ellentétesnek. Mindemellett a szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelensége önmagában olyan körülmények alapján nem állapítható meg, amelyek a törvényben nevesített érvénytelenségi ok alapjául szolgálnak (EBH 2012.P.17.), a különmemű árfolyamok alkalmazását, mint tisztességtelen szerződési kikötést pedig a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése jelen szerződésre is kihatóan semmisnek nyilvánította.

A kölcsönszerződés II.3. h) pontjában foglalt kikötés tisztességtelensége kapcsán az ítéletábra abból indult ki, miszerint a régi Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. A közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátásának lehetőségét jogszabály, a Vht. 23/C. § (1) bekezdése [a szerződés megkötésekor a Vht. 21. § (1) bekezdése] teszi (tette) lehetővé, így nem lehet tisztességtelen a kölcsönszerződésnek az a szerződési feltétele sem, miszerint a közokiratba foglalás a kölcsönösszeg folyósításának feltétele. Tény az ugyan, hogy a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben a bizonyítási teher megfordul, e perben a fogyasztónak szűkebb eljárási lehetőségei vannak, azonban ez végső soron az irányadó jogszabályi rendelkezésekből következik.

Mindezek miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az indokolás fenti kiegészítésével helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdésére, 46. § (1) bekezdésére, 59. § (1) bekezdésére, továbbá a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésére hivatkozással kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívására az abban foglalt módon és időben fizessen meg az államnak 656.000,- Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítéletábra a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest, hogy a régi Pp. 217. § (1) bekezdése szerinti tizenöt nap teljesítési határidőn belül fizessen meg az alperesnek 127.223,- Ft másodfokú perköltséget; ez az összeg bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdésének a) pontja és 4/A. § (1) bekezdése szerint az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött óránként 16.696,- Ft + Áfa, hat órával számítva 100.176,- Ft + Áfa ügyvédi munkadíjat tartalmazza.

Győr, 2018. november 20.

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

. felperes neve sk. . Sarmon Hedvig sk.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó

